

KUOPIO

**TARVESELVITYS
NUORTEN YHDISTELMÄLAITOSYKSIKÖ**

10.1.2020

SISÄLLYSLUETTELO

1.	JOHDANTO	3
2.	TAUSTATIEDOT	3
3.	NYKYTILANTEEN KUVAUS.....	4
4.	TAVOITTEET	6
5.	TILAOHJELMA	9
6.	RAHOITUSSUUNNITELMA	10
7.	ESITYS (YHTEENVETO)	11

1. JOHDANTO

Lapsi- ja perhepalveluiden LAPE-muutosohjelma on yksi Sosiaali- ja terveysministeriön kärkihankkeista. Osana LAPE-muutosohjelmaa on valtakunnallisesti rakentumassa osaamis- ja tukikeskukset (OT-keskukset), jotka ovat uusi palvelurakenne lasten, nuorten ja perheiden kaikkein vaativimpien palvelujen tuottamiseen yliopistollisten sairaaloiden erva-alueilla. Yhtenä OT-keskuksen tavoitteena on mallintaa lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian 13-17 –vuotiaiden yhteisasiakkaiden arviointiin, hoitoon ja kuntoutukseen erikoistunut yhdistelmälaitos. (Asettamispäätös 13.2.2019.)

Nuorisopsykiatrian ja lastensuojelun yhteisasiakkaalla tarkoitetaan vaativa hoitoista nuorta, joka on samanaikaisesti sekä lastensuojelun että psykiatrisen hoidon tarpeessa. Laitoshoidossa olevista lapsista eri arvioiden mukaan 60-80 % kärsii vaikea-asteisista psykiatrista hoitoa vaativista mielenterveyshäiriöistä, jonka vuoksi yhteistyö eri toimijoiden välillä on tärkeää (THL raportti 23/2017). THL:n selvityksen mukaan Pohjois-Savon alueella 13–17-vuotiaista sijoitetuista lapsista yli 50% on myös nuorisopsykiatrian asiakkaina. Nuorisopsykiatrian asiakkaista sijoitettuna oli noin 20 %.

Pohjois-Savon osalta LAPE- hankkeen jatkosuunnitelmaksi muotoutui yhdistelmälaitoksen mallintamis- ja suunnittelutyö. Tätä hankesuunnittelua varten on kokoontunut ohjausryhmä, jonka tehtävänä on ollut jatkaa STM:n linjaaman tulevan yhdistelmälaitoksen kehittämistä. Ohjausryhmän jäsenet ovat monipuolisesti lastensuojelun avo- ja sijaishuollon, nuorisopsykiatrian ja opetustoimen ammattilaisia. Myös päihdepalvelut on ollut ohjausryhmään kutsuttuna mukana.

Suunnitteilla oleva Itä-Suomen yhdistelmälaitos tulisi olemaan julkishallinnollinen yksikkö, joka tarjoaisi palvelua tulevaisuudessa ensisijaisesti Pohjois-Savon maakunnan tarpeisiin, mutta tarvittaessa laajemmin koko KYS erva-alueella kaikkein vaativimman tason nuorten palvelutarpeisiin. Itä-Suomen alueella on vaativahoitoisten nuorten palvelujen osalta koordinoitutarvetta, koska alueella on viiden eri sairaanhoitopiirin toimintaa, runsaasti lastensuojelun laitoksia, Niuvanniemen EVA-yksikkö, Sairilan koulukoti Mikkelissä, sekä Vaalijalan kuntayhtymä. Asiantuntija-arvioiden perusteella tarve vaikeahoitoisia nuoria palvelevalle yhdistelmälaitostoinnalle asettui noin 3–10 nuoreen maakunnittain vuositasolla.

2. TAUSTATIEDOT

THL:n raportin (2017) tavoitteen mukaisesti, yhdistelmälaitosten tulisi pääsääntöisesti sijaita viiden yliopistollisen keskussairaalan ja vastaavan tasoisen lastensuojelun ja sosiaaliryöy osaamiskeskukseen läheisyydessä. KYS-erva -alueen yhdistelmälaitoksen sijainti nuorisopsykiatrian osastojen yhteydessä toteutuisi luontevasti sekä kustannustehokkaasti tulevassa KYS:n Psykiatrian talossa ja takaisi tarvittavat turvallisuus- ja henkilökuntaresurssit sekä mahdollistaisi saumattoman yhteistyön erikoissairaanhoidon sekä lastensuojelun välillä vaativahoitoisten nuorten osalta, jotka tarvitsevat sekä lääketieteellistä hoitoa että lastensuojelullista tiivistä

tukea. Nuorisopsykiatristen osastojen läheisyys lisäisi myös turvallisuutta sekä tiivistäisi yhteistyötä.

Yhdistelmälaitoksen tarpeellisuudesta toteutettiin kysely erva- alueen lastensuojelun sosiaalityöstä päättävälle henkilölle lokakuussa 2019. Vastauksia tuli Keski-Suomen ja Pohjois- Karjalan (Siun sote) alueilta. Vastauksissa todettiin, että tarvetta yhdistelmälaitokselle on olemassa. Siun sotella mahdollisten asiakkaiden määrä on 0-17 kpl / vuosi ja Keski-Suomen alueella arviolta seitsemän (7). Kohderyhmässä painottuvat psyykkisesti vakavasti oireilevat, sekä vakavasti käytöshäiriöiset (aggressio ja itsetuhoisuus, vaarallisuus myös muille) nuoret.

Lisäksi yhdistelmälaitosta suunniteltaessa käytettiin apuna hyötykyselyä. Kysely tehtiin Kuopion kaupungin Mäntyrinteen perhetukikeskuksen nuorten lastensuojeluyksiköihin vastaanotto- ja arviointiyksikköön sekä Toukolaan, Lasten ja nuorten mielenterveysyksikköön (LNMY) ja nuorten mielenterveyden Sihti-palveluun, sosiaalipäivystykseen, sairaalakoulu Alavan koululle sekä KYS nuorisopsykiatrian osastoille ja poliklinikoille. Kyselyllä kartoitettiin 13-17 -vuotiaiden nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten mielipiteitä ja näkemyksiä Yhdistelmälaitoksen tarpeellisuudesta ja tarpeista. Yhteensä vastaajia oli 58 (38%).

Yhdistelmälaitos on ensisijaisesti lastensuojelulaitos, jota täydennetään psykiatrisen osaamisen tuella. Hyötykyselyn tuloksien mukaan jo tällä hetkellä nuorten kanssa työskentelevät ammattilaiset arvioivat yhdistelmälaitoksen tarvitsevan etenkin psykiatrian ja päihdehoidon osaamista. Nuoria olisi mahdollista auttaa niin lastensuojelun keinoin kuin terveydenhuollon asiantuntijuuden sekä hoidollistenkin menetelmien avulla. Laitosmallin moniammatillinen henkilöstörakenne turvaisi nuorille hoivaavan ja kuntouttavan arjen sekä kasvun ja kehityksen tuen.

Vastaajista 86% koki, että nuoret hyötyvät yhdistelmälaitoksesta, sillä nuoret saavat sieltä kokonaisvaltaista lääketieteellistä hoitoa ja kasvatuksellista huolenpitoa. Vastaajista 83% oli sitä mieltä, että nuoret hyötyvät yhdistelmälaitoksen tarjoamasta palveluketjusta ja saavat apua sellaisiin tarpeisiin, joita ei ole aiemmin Kuopiossa huomioitu. Yksikään vastaajista ei ollut sitä mieltä, että lastensuojelun ja psykiatrisen hoidon tulisi toimia erillään nuorten hoidossa. Nuorten pompottelun palvelusta toiseen koettiin vähenevän yhdistelmälaitoksen avulla. ”Kaikki nuoren tarvitsema apu ja ammattitaito olisi keskitetty samojen seinien sisään. Sijoitus-/hoitajaksot lyhenisivät, koska työskentely nuoren kanssa olisi nykyistä tehokkaampaa.” Yhdistelmälaitos koettiin nimenomaan sellaiseksi nykyajan tarpeisiin perustuvaksi laitostyömalliksi, josta nuori saa laaja-alaisen tutkimuksen, hoidon, kasvatuksen ja koulun tuen ”saman katon alta”. Nämä elementit tekevät yhdistelmälaitoksesta asiakaslähtöisen ja potilasturvallisen mallin. 79% olivat sitä mieltä, että yhdistelmälaitos vastaisi vaativahoitoisten nuorien hoidon tarpeeseen kokonaisvaltaisesti.

3. NYKYTILANTEEN KUVAUS

Tällä hetkellä vaativahoitoisia nuoria hoidetaan lähinnä sektorikohtaisesti erikoissairaanhoidossa Julkulan nuorisopsykiatrian osastoilla, sekä julkisissa ja yksityisissä lastensuojelulaitoksissa. Vaativahoitoisten nuorten hoito on sirpaleista ja soveltuvien sijaishuolto- ja hoitopaikkojen löytäminen on vaikeaa, mikä ruuhkauttaa usein erikoissairaanhoidon osastot. Nuorille soveltuvien sijaishuoltopaikkojen löytäminen on myös vaikeaa, jonka vuoksi sijoituspaikkoja joudutaan usein odottamaan tai vaihtamaan sijaishuoltopaikasta toiseen, jolloin hoitoprosessi keskeytyy eikä ole asiakkaan edun mukaista. Valmistelussa on tunnustettu, että sirpaleisesta nykyisestä palvelujärjestelmästä syntyy päällekkäisiä kustannuksia ja

toimimattomasta kokonaisuudesta syntyy lisäkustannuksia. Lisäksi nuorten hoidollinen arviointi usein viivästyy hajanaisen palvelujärjestelmän johdosta,

Alaikäisille nuorille ei ole myöskään tarjolla riittävästi terveydenhuollon yksiköitä, joissa pystyttäisiin vastaamaan nuorten vaikeisiin mielenterveydenhäiriöihin, aggressiiviseen käytökseen tai päihdeongelmiin. Tällaisessa tilanteessa nuori usein sijoitetaan lastensuojelulaitoksiin, jotka puolestaan eivät kykene vastaamaan nuorten vaativan terveydenhuollon tarpeisiin.

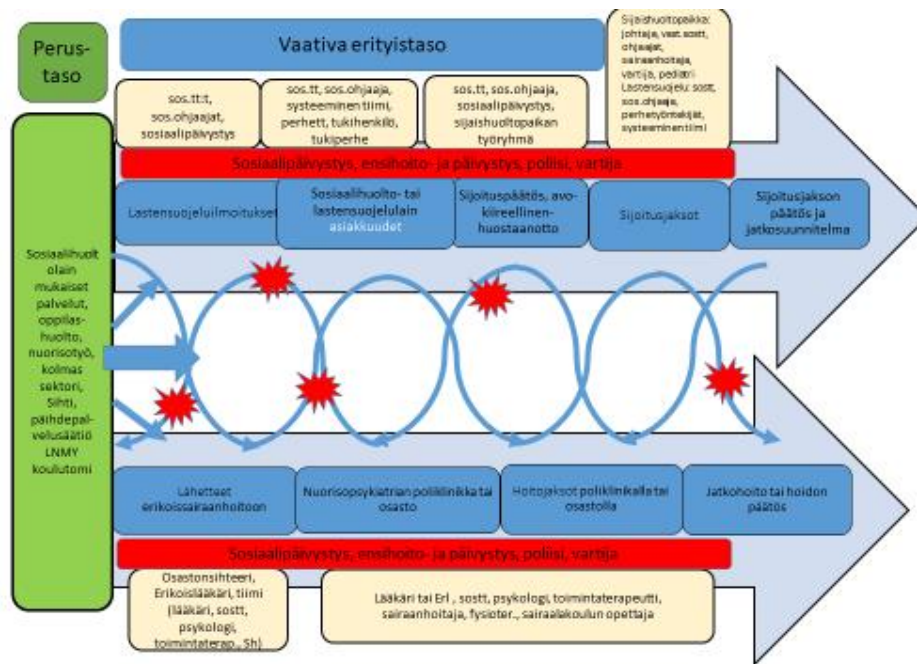
Kuopion kaupungin lapsiperhepalveluissa toimii Mäntyrinteen perhetukikeskus. Perhetukikeskus on lastensuojelulaitos, johon lapsiperheyksikön sosiaalityöntekijät sijoittavat lapsen/nuoren/perheen asiakassuunnitelmanneuvottelussa sovituksi ajanjaksoksi. Sijoitus tapahtuu lastensuojelulain mukaisesti joko kiireellisenä sijoituksena, huostaan otettuna tai avohuollon tukitoimenpiteenä. Mäntyrinteen perhetukikeskus toimii kahdessa toimipisteessä. Lastentie 1-5 sijaitsee perhekuntoutus sekä kaksi lastensuojeluyksikköä. (Vesala 7-13 vuotiaille lapsille ja Toukola 13-17 vuotiaille lapsille). Alavan sairaalan alueella, osoitteessa Kaartokatu 9, toimii nuorten vastaanotto- ja arviointiyksikkö. Vastaanotto- ja arviointiyksikkö on tarkoitettu 13 - 17-vuotialle nuorille. Yksikössä tavoitteena on arvioida nuoren sekä perheen tuen tarvetta ja vastata kiireellisiin sekä arviointia vaativiin tilanteisiin. Sijoituksen aikana arvioidaan muun muassa lastensuojelullinen kokonaistilanne ja kotiin palaamisen mahdollisuus tai tarvittava sijaishuollon tarve. Yksikkö on 7-paikkainen ja henkilökuntaa on 12.

Pohjois-Savon alueella on lisäksi nuorisokäisille tarkoitettuja sijaishuoltopaikkoja Varkauden Kinnulakodissa sekä Iisalmen Taskukellossa.

Vastaanotto- ja arviointiyksikön asiakaskunta on muuttunut viime vuosien aikana yhä vaativahoidoisemmaksi. Laitokseen ohjautumisen perusteina ovat yhä useammin vaikeat mielenterveys-, käytös- ja päihdeongelmat, ja osa nuorista tulee yksikköön suoraan psykiatrisesta osastohoidosta tai lähtee sijoituksen aikana osastohoitoon. Yhä useammalla sijoitetulla nuorella on jo sijoitukseen tulovaiheessa myös nuorisopsykiatrinen hoito.

Nuorisopsykiatrian akuuttiosastolla toteutettiin tilastointia vv. 2015-2017 niistä potilaista, joilla osastohoitoon ohjautuessa on psykiatrisen diagnoosin lisäksi myös päihdeiden käyttöön liittyvä diagnoosi. Tilastoinnin perusteella vuoden 2017 aikana päihdeitä käyttäviä lastensuojelun piirissä olevia potilaita oli runsaasti aikaisempiin vuosiin verrattuna. Osastojaksot näyttäytyivät lyhytkestoisina, Osastolle lähettämisen perusteena olleet oireet olivat akuuttiin päihdekäyttöön liittyviä ja näytti siltä, ettei nuorisopsykiatrinen osastojakso palvele nuorta näissä tilanteissa. Myös Päihdepalvelusäätiöllä on näkynyt palveluiden lisääntynyt tarve. Vuonna 2018 Päihdepalvelusäätiön alle 18-vuotiaiden asiakkaiden käyntejä oli 608 vuoden aikana, kun taas vuoden 2019 tammi-helmikuussa käyntejä oli jo 232. Asiakkaista noin 66% ovat nuorisopsykiatrian asiakkaita ja kaikilla alle 18-vuotiailla asiakkailla on myös lastensuojelun asiakkuus.

Tällä hetkellä yhdistelmälaitosta vaativahoidoisille 13-17-vuotiaalle nuorille ei ole Suomessa. KYS-erva -alueella vaativahoidoisia nuoria hoidetaan lähinnä erikoissairaanhoidossa nuorisopsykiatrian osastoilla sekä julkisissa ja yksityisissä lastensuojelulaitoksissa ilman asiantuntevaa psykiatrista osaamista. KYS-erva -alueella on viiden eri sairaanhoitopiirin toimintaa ja näissä toimii myös julkisia lastensuojelun laitoksia eri paikkakunnilla. Palvelut nuorille ovat kuitenkin erillään ja palvelurakenne hajanainen.

Kuva 1. Nykyinen palvelurakenne ja toisistaan erillään toimivat palvelut

Tämän hetkisiä kustannuksia on mallinnettu suuntaa antavina. Kuopion kaupungin lastensuojelun vastaanotto- ja arviointiyksikössä vuorokausittainen asiakaspaikan hinta on laskettu olevan 398 euroa. Koulukotikustannukset ovat pääsääntöisesti 500-600 euroa vuorokaudessa. Nuorisopsykiatrian osastolla hoito maksaa vuorokaudessa 950 euroa jokaista potilasta kohden. Kun nuori käyttää sekä lastensuojelun että psykiatrian palveluja useita kertoja ja vieläpä samanaikaisesti, kertyy tästä ylimääräistä ja kalliiksi tulevaa kustannuskuormaa. Vastaanotto- ja arviointiyksikössä sijoitustarpeen arvio kestää noin 30 vuorokautta ($30 \times 398\text{€} = 11\,940\text{€}$) ja arvioinnin keskeytyessä osastojakson vuoksi esimerkiksi kuukaudeksi kustannuksia koituu sekä lastensuojelusta että nuorisopsykiatrialta samanaikaisesti, sillä nuoren ollessa osastolla hänelle on myös pidettävä paikkaa arviointiyksikössä, mikä myös aiheuttaa sen, ettei tilalle voi ottaa toista sijoitustarpeen arviointia tarvitsevaa nuorta.

Näin kustannuksia koituu esim. 15vrk arviointiyksikössä $5\,970\text{€} + 30\text{vrk}$ osastohoidossa $28\,500\text{€} + 15\text{vrk}$ arviointiyksikössä $5\,970\text{€}$. Arviointiyksiköstä nuori siirtyy lastensuojelulaitokseen, josta taas useimmiten vaativahoitoiset nuoret palaavat joko arviointiyksikköön tai psykiatrian osastolle, sillä sijoituslaitoksen tuki ja menetelmät eivät riitä nuoren kokonaisvaltaiseen hankalaan tilanteeseen. Lastensuojelun erityisen huolenpidon jakson hinta erityislaitoksessa (EHO) on 500 – 600 e /vrk.

4. TAVOITTEET

Tavoitteena on rakentaa KYS-erva -alueelle Pohjois-Savon ja laajemmin Itä-Suomen aluetta palveleva lastensuojelulaitos, jossa erityisen vaikeiden, psyykkisistä ja päihdeongelmista kärsivien, lastensuojelun tarpeessa olevien nuorten tilanne saadaan turvallisissa olosuhteissa arvioitua mahdollisimman laaja-alaisesti ja oikea-

aikaisesti. Yhdistelmälaitoksen kapasiteetti on 7+ 3 paikkaa. Arvio nuoren tilanteesta, hoidon tarpeesta ja jatkosuunnitelmista tehdään monitoimijaisesti yhteistyössä lastensuojelun, nuorisopsykiatrian ja muiden verkostojen kanssa. Tarvittavat hoito- ja kuntoutustoimenpiteet käynnistyvät arviointijakson aikana.

Yhdistelmälaitos tuottaa maakuntaa ja erva-aluetta palvelevaa tietotaitoa erityisen vaativahoitoisen ja erityisen lastensuojelun tarpeessa olevan nuoren palvelutarpeen standardoidusta arvioinnista ja monialaisen tuen rakentamisesta yhteistyössä ja tutkittuun tietoon perustuen. Kuopion kaupungin nykyinen vastaanotto- ja arviointiyksikkö siirtyy erikoissairaanhoidon välittömään läheisyyteen ja edistää monialaista yhteistyötä. Lastensuojelun, psykiatrian ja päihdepalveluiden rinnalla merkittävänä yhteistyökumppanina on opetustoimi.

Yhdistelmälaitoksella pyritään vähentämään lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian epätarkoituksen mukaisia asiakkuuksia, toistuvia laitossijoituksia sekä julkisten palveluiden kuormitusta. Hyötyjä ovat myös asiakaslähtöisyys, koulunkäyntikyvyn turvaaminen ja terveydenhuollon osaamisen lisääntyminen vaikeahoitoisten nuorten kanssa. Tavoitteena on vastata valtakunnallisten tavoitteiden mukaiseen "poislähtämisen toimintakulttuurin" muutokseen, jossa lapsi tai nuori joudutaan siirtämään yksiköstä toiseen tai palvelujen välillä. Poislähtämisen toimintakulttuuri ei useinkaan edistä lapsen tai nuoren hyvinvointia, lisää sitoutumista tai auta kuntoutumisessa. Tavoitteena on vastata yhä paremmin vaikeasti oireilevien nuorten tarpeisiin, katkaista näiden lasten ja nuorten "kiertolaisuus" ja löytää heidän tarpeisiinsa vastaava sijaishuoltopaikka tai mahdollistaa palaaminen kotiin.

Synergia sairaalakoulun kanssa

Haasteellisilla nuorilla ongelmat alkavat kasaantua yleensä hiljalleen koulupolun aikana ja usein oireilu voimistuu murrosiän alkaessa. Nuoren tuen tarpeet liittyvät oppimiseen ja opiskeluun sekä toimintakyvyn tukemiseen laajemminkin. Keskittymisen, toiminnanohjauksen ja itsehillinnän haasteet liittyvät nuoren itsensä ominaisuuksien lisäksi myös ympäristötekijöihin, kuten koulun ilmapiiri, vaatimukset, kiusaaminen tai koettu turvattomuus. Usein näihin ilmiöihin liittyy kumulatiivisuus. Mikäli perustasolla koulussa nuoren ongelmien hoitamiseen ei pystytä vastaamaan ja nuorella on samanaikaisesti hoidollinen kontakti, voi nuori saada sairaalaopetuksen palveluita. Sairaalaopetukseen tulevista nuorista useimmilla on repaleinen koulupolku takanaan. Usein avun saamisen odottaminen on kestänyt pitkään ja tilanteet ovat kriisiytyneet odotusaikana. Nuoret ovat kokeneet voimakasta kuormitusta ja stressiä kouluun liittyen. Stressi näkyy usealla nuorella käytöksessä levottomuutena, erikoisena käytöksenä, opillisena vaikeutena aggressiivisuutena tai vetäytymisenä. Usein näihin ilmiöihin liittyy kumulatiivisuus; mitä enemmän kuormittavia tekijöitä on, sitä heikommin nuori niitä sietää. Vakavimmillaan tilanne on johtaa koulunkäynnin keskeytymiseen.

Sairaalakoulun opettajat kasaavat oppilaasta tietoa nykyisellään useasta eri tietolähteestä ja tämä lisää sirpaletiedon määrää ja vaikeuttaa kokonaiskuvan luomista nuoren oppimiseen ja käyttäytymiseen liittyvistä syistä. Viranomaisyhteistyö sosiaalitoimen ja psykiatrisen hoidon kanssa on kuitenkin ensisijaista, jotta nuoren tilanteesta muodostuu kokonaiskuva.

Monitoimijainen yhdistelmälaitos, jossa kaikki yhteistyötahot työskentelevät saman organisaation sisällä, mahdollistaa nopean ja sujuvan toiminnan nuoren hyväksi. Nuoresta tehtävä hoidollinen arvio jakson alussa tuo myös koululle tietoa nuoren

oppimisen kyvyistä. Näin koulussa ei tarvitse tehdä päällekkäisiä oppimiskykyä mittaavia testejä, vaan jo kerätyn tiedon pohjalle voidaan laatia nuoren henkilökohtainen oppimissuunnitelma ja asettaa yhdessä tavoitteita jakson ajaksi ja omaa jatko-opiskelupaikkaan liittyen. Opetuksen järjestämiseen tarvittava tieto liikkuu sujuvasti ja ajantasaisesti. Kokonaiskuvan luominen tilanteesta nopeutuu ja tämä puolestaan auttaa tukemaan oppimisen liikkeellelähtöä.

Nuorisopsykiatrian osastojen ja yhdistelmälaitoksen sijainti samassa rakennuksessa toisi opetuksen järjestämisen kannalta sekä opetuksen laatuun, että kustannuksiin liittyviä hyötyjä. Oppilaan kannalta tällä järjestelyllä voitaisiin turvata laadukas perusopetus myös kaikkien haavoittuvimmassa asemassa oleville lapsille ja nuorille. Nuoren tilanteen muutokseen on helppo reagoida, kun työntekijät työskentelevät lähekkäin nuoren asioissa. Oppimisen osalta tavoitteita voidaan muuttaa nuoren tilanteen muutosten mukaan, joko vähentää kuormitusta tai lisätä tavoitteita. Joustavat järjestelyt koulunkäynnin lomittumisesta nuoren kokonaiskuntoutukseen on näin sujuvaa.

Yhteisten tilojen käyttö tuo mukanaan myös synergiaa, musiikin, kotitalouden yms. tilojen tarvetta ei sairaalakoululla ole, vaan näitä oppiaineita voidaan opettaa yhteiskäyttötiloissa. Oppilaan koulupäivä voidaan rakentaa monimuotoisemmin kuin nykyisin. Mm osa oppiaineista voidaan tehdä iltaisin hoitajan tai ohjaajan kanssa kuntouttavana työnä. Nuorelle tärkeää on identiteetin vahvistaminen oppijana ja pysyvänä toimijana.

5. TILAOHJELMA

Yhdistelmälaitoksen on suunniteltu yhteistyössä KYSin nuorisopsykiatrian kanssa sijoittuvan Kuopion yliopistollisen sairaalan alueelle rakentuvan psykiatria -talon yhteyteen. Laitoksen sijoittuminen psykiatrian talon yhteyteen mahdollistaa tiiviin ja saumattoman yhteistyön niin nuorisopsykiatrian, kuin myös sairaalakoulun kanssa. Yhdistelmälaitos voi hyödyntää psykiatriatalon yhteisiä tiloja esimerkiksi neuvottelu- ja keskusteluhuoneiden, sekä ryhmätilojen osalta. Yhdistelmälaitoksen työ- ja asiakasturvallisuuteen liittyvät tekijät pystytään myös paremmin huomioimaan, koska psykiatria talossa on myös muuta ympärivuorokautista toimintaa.

Yhdistelmälaitoksen tilojen tulisi rakentua kaksi osaisesti, niin että se muodostaisi seitsemän (7) paikkaisen yksikön lisäksi kolme (3) paikkaisen erityisyksikön. Yksiköiden tulisi olla kiinteästi toisiinsa liitettynä yhteisellä työntekijöiden toimistotilalla, jonka yhteydessä olisi myös eristys huone wc:llä ja rauhallinen tila lääkehuollolle.

Seitsemän (7) paikkainen yksikkö tarvitsee jokaiselle nuorelle oman huoneen, jossa on wc ja suihkutila. Lisäksi yksikkö tarvitsee yhteisen oleskelutilan laitoskeittiöllä, harrastetilan sekä kodinhoitotilan, mm. pyykinpesuun, kuivaukseen ja siivousvälineille. Työntekijöille toimistotilan lisäksi tarvitaan sosiaalitila.

Kolme (3) paikkainen yksikkö tarvitsee oleskelutilan, pienen keittiömahdollisuuden, sekä nuorille oman wc:n ja suihkutilat kattavat huoneet.

Tilatarpeet on jaettu yksikön omiin tarpeisiin sekä tiloihin, jotka voivat olla yhteiset esim. erikoissairaanhoidon yksikön kanssa, mikäli osastot sijaitsevat vierekkäin. Henkilökunnan sosiaalitilat voivat sijaita kauempana.

	koko	lkm	yht. m2
Osastokohtaiset tilat			
Potilashuone	16	10	160
Eristyshuone	8	1	8
Vastaanotto/terapiatila	15	1	15
Toimistotila/kanslia	20	1	20
Toimistotila/kanslia	10	1	10
Keittiö, ruokailu	20	1	20
Oleskelualue	30	1	30
Oleskelualue, harrastustila	30	1	30
Yhteensä			293
Osastolla tai sen läheisyydessä sijaitsevat (yhteiskäyttöiset) tilat			
jakelukeittiö	15	1	15
sosiaalitilat	18	1	18
taukotila/hlökunta	15	1	15
neuvottelutila	18	1	18
lääkehuone	6	1	6
opetustila	20	1	20
Yhteensä			92

6. RAHOITUSSUUNNITELMA

Yhdistelmälaitoksen rahoitus katetaan siten, että nykyinen Vastaanotto- ja arviointiyksikön toiminta ja henkilöstö (10 ohjaajaa) siirtyy osaksi uutta yksikköä. Vastaanotto- ja arviointiyksikön vuosikate v. 2019 oli 681 461 € (huomioitu tuotot). Kaupunki sitoutuu pitkäaikaiseen vuokrasopimukseen. Yhdistelmälaitoksen henkilökunnan tulee muodostua sosiaali- ja terveysalan ammattilaisista. Alustavasti henkilöstön tarve on 17 työntekijää, joista yksi on vastaava ohjaaja, kaksi sairaanhoitajaa ja 14 ohjaajia (lähihoitajia, yhteisöpedagogeja ja sosionomeja). Yhdistelmälaitos tarvitsee myös lääketieteen, sekä psykologista osaamista ja konsultaatiomahdollisuuden. Psykologin ja pediatriin palvelut tuottaisivat KYSin nuorisopsykiatria (psykologi) ja kaupungin terveystoimintaa (pediatri). Erikoissairaanhoidon palvelut yksikköön voidaan turvata yhteistyöllä erikoissairaanhoidon kanssa ostopalvelusopimuksella. Nuorisopsykiatrista erikoislääkäripalvelua tarvitaan 4 h / viikko, sisältäen tiimijat ja vastaanotto ajat.

Kuopion kaupungin rahoitus koostuu seuraavien kululajien kustannuksista. Kustannukset ovat bruttona, jolloin mukana ei ole toimintatuottoja. Kustannukset on ilmoitettu vuositason kustannuksina.

Toimintakulut = 1 420 000 €

- Oman palvelutuotannon
  - o palkkakulut 17 htv = 950 000 €
  - o muut toimintakulut, pl. sisäinen tilavuokra, siivouspalvelut ja vartiointipalvelut = 170 000 €
  - o konsultaatiot terveydenhuollosta palkkakuluina = 10 000 €
- Palvelujen ostot
  - o P-S sairaanhoitopiiriltä psykiatripalvelujen ostot 40 000 €
  - o Servicalta siivouspalvelujen ostot 30 000 €
- Laskutus P-S sairaanhoitopiiriin kautta
  - o vartiointipalvelut = 20 000 €
  - o sisäinen tilavuokra (pääoma- ja ylläpitokustannukset) = 200 000 €
    - § Sairaanhoitopiiriin Kiinteistöjen ylläpito- ja toimitilavuokrausyksikkö on arvioinut vuositason tilavuokraksi 161 909 € (9.1.2020). Tämä on ao. yksikön mukaan karkea arvio tulevasta vuokratasosta, sillä Psykiatriantalon hankesuunnitelma on vielä keskeneräinen ja siksi tarkempaa vuokratasoa on vaikea määrittellä. Hankesuunnittelun edetessä, vuokrataso voi Sairaanhoitopiiriin ylläpito- ja toimitilavuokrausyksikön mukaan muuttua merkittävästi tuosta arvioidusta 161 909 € tasosta.
    - § Tässä laskelmassa vuokratason oletukseksi ei ole otettu Sairaanhoitopiiriin ylläpito- ja toimitilavuokrausyksikön arvioimaa 161 909 €:n vuokraa, vaan vuokratasokustannustason varaudutaan olevan noin 200 000 €:n luokkaa. Tämä noin 200 000 €:n vuokrataso on arvioitu laskennallisesti ja saatu laskemalla suhteessa nykyisen Vastaanotto- ja arviointiyksikön sisäiseen tilavuokraan ja vuorokausikustannukseen, sekä lisäksi huomioiden että kyseessä on uudisrakennus.
    - § Sisäinen tilavuokra sisältää käyttökustannuksista veden, lämmityksen ja sähkön kustannukset.

Toimintatuotot = 200 000 € joka ulkomyynti tavoite

Toimintakate = 1 220 000 €

Vastaanotto- ja arviointiyksikön tämän hetkinen henkilöstörakenne ja kustannukset ovat seuraavat:

Vastaanotto- ja arviointiyksikön toteuma 2019 (tilanteen 10.1.2020 tuloslaskelman mukaisena)

Toimintakulut = 840 511 € josta

- palkkakulut 12 htv = 587 156 € (sisältää siivouspalvelut 70% ja ateriahuolto 30%)
- muut toimintakulut = 121 055 € (sisältää vartiointipalvelut, jonka osuus on 18 810 €)
- sisäinen tilavuokra = 132 300 €

Toimintakulujen kasvu perustuu

- palkkakulujen kasvu (yhden vakanssin palkkakulu noin 56 000 €/ul>- o 3 htv:n lisäys
- o varautuminen käyttöönoton aiheuttamiin ylityökustannuksiin
- henkilöstön kasvusta aiheutuva muiden toimintakulujen kasvu

Toimintatuotot = 159 050 €

Toimintakate = 681 461 €

7. ESITYS (YHTEENVETO)

Lapsi- ja perhepalveluiden (LAPE) kehityshankkeen ja siihen liittyvän vaativamman tason palvelujen uudistamishankkeen aikana esille tuli selkeä tarve yhdistelmälaitokselle. Laitoksen sijainti nuorisopsykiatrian osastojen yhteydessä tulevassa Kysin psykiatrian talossa takaisi tarvittavat turvallisuus- ja henkilökuntaresurssit sekä mahdollistaisi saumattoman yhteistyön erikoissairaanhoidon sekä lastensuojelun välillä vaativahoitoisten nuorten osalta, jotka tarvitsevat sekä lääketieteellistä hoitoa että lastensuojelullista tiivistä tukea.

Esitetään 7+3 paikkaisen yhdistelmälaitoksen perustamista Kuopion yliopistollisen sairaalan alueelle rakentuvan psykiatria- talon yhteyteen. Seitsemän paikkainen (7) yksikkö korvaisi nykyisen Vastaanotto- ja arviointiyksikön. Seitsenpaikkaisen yksikön rinnalle esitetään kolmepaikkaista erityisyksikköä erityisen vaativahoitoisille nuorille. Vaikeahoidoisten nuorten tarpeisiin vastaavaa palvelua ei tällä hetkellä ole, joten uudella mallilla kyetään tuottamaan nuorten tarvitsemaa monialaista palvelua asiakaslähtöisesti, laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Yhdistelmälaitoksen kehittämistä tuetaan sosiaali- ja terveysministeriön OT –työryhmässä.